

MEMORANDUM

Europese verkiezingen 2009

Het energiebeleid van de Europese Unie is erop gericht de energiebevoorradingzekerheid van Europa te verzekeren tegen competitieve prijzen en met respect voor het leefmilieu. FEPEG, de Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven, onderschrijft deze ambitieuze doelstellingen.

Met het *Third Energy Market Liberalisation Package* en het *Energy and Climate Package* heeft de Europese Unie tijdens de huidige legislatuur belangrijke stappen gezet om deze doelstellingen te verwezenlijken. De uitvoering en implementatie van deze voorstellen, zullen echter nog heel wat inspanningen vergen.

De ontwikkeling van regionale markten voor elektriciteit en gas is – samen met de verdere liberalisering van de nationale markten – een belangrijke en praktische tussenstap naar een ééngemaakte Europese elektriciteits- en gasmarkt. FEPEG staat achter deze benadering en steunt dan ook ten volle de uitbouw van de *Centraal-West Europese markt* voor elektriciteit en gas.

Met het oog op de volgende Europese verkiezingen op 7 juni 2009 heeft FEPEG in dit Memorandum een aantal prioriteiten en aandachtspunten voor het Europese Energiebeleid gebundeld.

31 maart 2009

Energie- en klimaatpakket

- ✓ Veilen van CO₂-emissierechten
- ✓ Duurzaamheidscriteria biomassa
- ✓ Investerings in elektriciteitsproductie
- ✓ Flexibiliteit in bereiken objectief hernieuwbare energie
- ✓ Afvang en opslag van CO₂ (CCS)

Lucht

- ✓ Industrial Emissions Directive (IED)
- ✓ National Emission Ceilings (NEC)

Centraal-West Europese markt

- ✓ Integratie van de groothandelsmarkten
- ✓ Reservecapaciteit en *balancing*
- ✓ Investerings in transportinfrastructuur
- ✓ Beleid ten opzichte van gasproducenten
- ✓ Aangepaste en efficiënte regelgeving

Energiebelastingen

- ✓ Energy tax package

Info:

02 500.85.85
info@febeg.be
www.febeg.be

Veilen van CO₂-emissierechten

Energie- en
klimaatpakket

Vanaf 2013 zal het veilen van emissierechten **de enige toewijzingsmethode zijn voor het toekennen van CO₂-emissierechten aan elektriciteitscentrales** van zowel elektriciteitsbedrijven als auto-producenten.

Het spreekt voor zich dat deze veilingen op een voorspelbare, transparante en efficiënte wijze – die bovendien waarborgt dat alle productie-installaties op dezelfde wijze behandeld worden – georganiseerd moeten worden. Om op elk ogenblik een efficiënte werking van de elektriciteitsmarkt te kunnen waarborgen, moeten de veilingen bovendien tijdig georganiseerd worden, d.w.z. dat de hoeveelheid te veilen emissierechten moet bekend zijn vóór eind 2010 en dat de eerste veiling ten laatste moet plaatsvinden eind 2011.

FEBEG dringt dan ook aan op de tijdige opstelling van een op Europees niveau geharmoniseerd veilingreglement en de nodige praktische afspraken, waarbij geopteerd zou moeten worden voor maandelijkse veilingen op één gemeenschappelijk platform op Europees niveau, eerder dan per land of per gewest. De opbrengsten van de veilingen moeten hoofdzakelijk besteed worden aan projecten ter ondersteuning van de klimaatdoelstellingen.

- ✓ Gelijke behandeling
- ✓ Tijdige organisatie eerste veiling
- ✓ Maandelijks via Europees platform
- ✓ Besteding inkomsten voor klimaatdoelstelling

Duurzaamheidscriteria biomassa

Energie- en
klimaatpakket

Het technisch-economisch potentieel voor bepaalde vormen van hernieuwbare energie is voor België relatief beperkt: weinig hoogteverschillen voor waterkracht, weinig uren zonneschijn voor zonne-energie, een korte kustlijn voor off shore windenergie, weinig geschikte locaties voor on shore windenergie ... Om die reden zal een **maximaal gebruik van biomassa noodzakelijk zijn** voor het bereiken van de nationale doelstelling voor hernieuwbare energie.

Bijgevolg mag de wetgeving het gebruik van biomassa voor de productie van hernieuwbare energie niet zodanig beperken dat het bereiken van de Europese doelstellingen onmogelijk wordt of de kosten daartoe te hoog stijgen.

Bovendien is er nood aan een *level playing field* in Europa tussen enerzijds de energiesector en andere industriële sectoren en anderzijds de energieproducenten onderling.

FEBEG pleit daarom voor een harmonisatie op Europees niveau van de duurzaamheidscriteria voor biomassa op basis van artikel 95 van het EU-verdrag (bevorderen van de verwezenlijking van de interne markt).

- ✓ Groot aandeel biomassa in België
- ✓ *Level playing field*
- ✓ Duurzaamheidscriteria op Europees niveau

Investeringen in elektriciteitsproductie

Energie- en
klimaatpakket

In de periode 2010-2030 zal een groot deel van het bestaande productiepark moeten vervangen worden. Daarnaast wordt verwacht dat – ondanks de stijgende energie-efficiëntie – de vraag naar elektriciteit nog verder zal toenemen omwille van het toenemend aantal elektrische toestellen, het grotere verbruik door de ICT-sector, de vervanging van

klassieke verwarmingssystemen door elektrisch aangedreven warmtepompen, de omschakeling naar elektrische wagens, ...

De grote uitdaging bestaat er ongetwijfeld in om de noodzakelijke investeringen ook effectief mogelijk te maken én om de groeiende elektriciteitsvraag te verzoenen met de doelstellingen van het Europese milieubeleid. Om de bevoorradingszekerheid niet in het gedrang te brengen, mag één brandstofsoort niet te dominant worden. Bovendien zullen oudere klassieke elektriciteitscentrales versneld uit gebruik genomen worden om de leefmilieudoelstellingen (CO₂, NO_x, SO₂) te bereiken, terwijl op hetzelfde ogenblik – op basis van de huidige wetgeving - de nucleaire capaciteit in onder meer België en Duitsland moet afgebouwd worden. Het gebruik van hernieuwbare energiebronnen zal aan belang winnen, maar dit aandeel blijft beperkt en vergt hoe dan ook – gelet op het intermitterend karakter van wind en zon – de nodige *back up*-capaciteit. Bovendien mag de elektriciteitsprijs de concurrentiekracht van de industriële verbruikers en de koopkracht van de huishoudens niet ondermijnen.

FEBEG is daarom van oordeel dat het Europese energiebeleid er moet op gericht zijn om investeringen in de elektriciteitsproductie aan te moedigen en dat – om de toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden – noodzakelijkerwijze moet gestreefd worden naar een evenwichtige mix in de technologieën voor elektriciteitsproductie en in het gebruik van primaire energievectoren, die moeten aangevoerd worden vanuit meerdere bronnen via diverse aanvoerroutes.

- ✓ Grote uitdagingen
- ✓ Nood aan stimulans voor investeringen
- ✓ Evenwichtige energiemix
- ✓ Spreiding aanvoer-routes

Flexibiliteit in bereiken objectief hernieuwbare energie

Energie- en
klimaatpakket

Om de Europese doelstellingen voor hernieuwbare energie te bereiken, kunnen lidstaten een beroep doen op flexibiliteitsmechanismen, namelijk (i) het opzetten van gemeenschappelijke projecten – zowel binnen de Europese Unie als met landen van buiten de Europese Unie –, (ii) het gebruik van statistische uitwisselingen en (iii) het op elkaar afstemmen van hun beleid, bijvoorbeeld met het oog op het uitwisselen van groenestroomcertificaten.

Net **omdat de Europese doelstellingen niet gebaseerd zijn op het criterium van kostenefficiëntie, zijn deze flexibiliteitsmechanismen uitermate belangrijk** voor België om de kosten voor het bereiken van de doelstellingen tot een redelijk niveau te beperken.

FEBEG wenst dan ook dat het systeem van statistische uitwisseling transparant is en dat de lidstaten er beroep kunnen op doen tegen evenwichtige en concurrentiële voorwaarden. Bovendien zou de harmonisatie en wederzijdse erkenning van groenestroomcertificaten het voor operatoren mogelijk moeten maken - om voor het vervullen van hun quotaverplichtingen voor groene stroom - certificaten te gebruiken van installaties in andere lidstaten van de Europese Unie en zelfs uit landen van buiten de Europese Unie, zonder de stabiliteit voor bestaande installaties in gevaar te brengen.

- ✓ Noodzakelijk om kosten te beperken
- ✓ Maximaal gebruik flexibiliteitsmechanismen
- ✓ Uitwisselbaarheid groenestroomcertificaten
- ✓ Stabiliteit voor bestaande investeringen

Afvang en opslag van CO₂ (CCS)

Energie- en
klimaatpakket

Het opvangen en opslaan van CO₂ – of nog *Carbon Capture and Storage* (CCS) – is een technologie die op termijn moet toelaten dat steenkool deel blijft uitmaken van een evenwichtige energiemix in een CO₂-arm elektriciteitsproductiesysteem.

De mogelijkheden om CO₂ op te slaan in België zijn evenwel heel beperkt en sommige potentiële locaties komen ook in aanmerking voor gasopslag. Dit betekent meteen dat de eventuele toepassing van CCS in België duurder is in vergelijking met landen die wel voldoende opslagpotentieel hebben.

Voor FEBEG is het daarom belangrijk dat CCS niet verplicht wordt opgelegd: een verplichte toepassing van een specifieke technologie is trouwens niet verenigbaar met het principe van het *Emission Trading Scheme* (ETS) dat de keuze van technologieën overlaat aan de markt. De beschikbaarheid en kost van transportinfrastructuur en opslagcapaciteit zullen dus bepalend zijn of CCS haalbaar is in landen zoals België waar lokaal weinig opslagpotentieel beschikbaar is. FEBEG wil bovendien dat CCS op een kostenefficiënte wijze op Europees niveau wordt toegepast: daarom worden de criteria en modaliteiten voor de ‘*capture readiness*’ en de ‘*assessment*’ voor een eventuele toepassing van CCS bij voorkeur op Europees niveau geharmoniseerd.

- ✓ Geen verplichte toepassing
- ✓ Kostenefficiëntie
- ✓ Harmonisatie op Europees niveau

Industrial Emissions Directive (IED)

Lucht

Op dit ogenblik liggen de eerste voorstellen voor de *Industrial Emissions Directive* (IED) op tafel. Dit ontwerp van richtlijn herzielt de bestaande IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention and Control) en integreert onder meer de huidige LCP-richtlijn (Large Combustion Plants). De huidige voorstellen roepen vragen op over de rol van de Referentiedocumenten met betrekking tot de Best Beschikbare Technieken (BREFs) en het nut van minimumvereisten die een soort *European Safety Net* (ESN) moeten creëren.

Hoewel het actualiseren en stroomlijnen van het wettelijke kader vanzelfsprekend een goede zaak is, **dreigt de IED een negatieve impact te hebben op andere doelstellingen van het energiebeleid, namelijk de bevoorradingszekerheid en competitiviteit**. Het vanaf 2016 opleggen van de voorgestelde emissiegrenswaarden op bestaande installaties – die zich nog maar net aan de huidige LCP hebben aangepast - zou aanleiding kunnen geven tot het versneld sluiten van deze centrales waardoor in Europa een tekort aan productiecapaciteit dreigt te ontstaan.

FEBEG vindt het aangewezen om de IED af te stemmen op de andere klimaatdoelstellingen van de Europese Unie: zo moet de IED geen bepalingen bevatten over CO₂-emissies, aangezien die al onder het *Emission Trading Scheme* (ETS) vallen. Om een tekort aan productiecapaciteit te vermijden, moeten de normen kostenefficiënt zijn en onder bepaalde voorwaarden tijdelijk versoepeld worden voor bestaande installaties om zo rekening te houden met de lange investeringscycli voor het bouwen van de nieuwe productiecapaciteit. Best Beschikbare Technieken mogen ook niet bindend worden.

- ✓ Gevaar voor tekort aan productiecapaciteit
- ✓ Afstemming op klimaatdoelstellingen
- ✓ Kostenefficiëntie
- ✓ BBT niet bindend

National Emission Ceilings (NEC)

Lucht

De herziening van de NEC-richtlijn staat eveneens op de agenda van de Europese Unie. De NEC-Richtlijn beoogt het opleggen aan elke lidstaat van nationale emissiedoelstellingen – *National Emission Ceilings* (NEC) – voor luchtpolluenten zoals NO_x, SO₂ en fijn stof.

Op dit ogenblik blijkt dat **verscheidene lidstaten – waaronder ook België – de hen opgelegde plafonds niet zullen bereiken**. Voor België vormen vooral de emissies van NO_x een probleem. Niettemin heeft de industrie – en vooral ook de elektriciteitssector – aanzienlijke inspanningen geleverd om de emissies van NO_x, SO₂ en fijn stof terug te dringen, terwijl de emissies voor deze polluenten blijven toenemen bij het transport en de verwarming van gebouwen.

FEBEG maakt zich dan ook grote zorgen over een verdere aanscherping van het NEC-plafond zolang geen werk wordt gemaakt van een evenwichtige verdeling van de inspanningen over de sectoren. Bovendien botsen bijkomende emissiereducties in de elektriciteitssector met wat technisch haalbaar en kostenefficiënt is. Tot slot is een afstemming van de NEC-verplichtingen met het klimaatbeleid noodzakelijk: om de klimaatdoelstellingen te bereiken, zal een toenemend gebruik van biomassa – met in sommige gevallen een verhoogde emissie – noodzakelijk zijn.

- ✓ Verdeling over sectoren
- ✓ Technische haalbaarheid
- ✓ Kostenefficiëntie
- ✓ Afstemming met klimaatbeleid

Integratie van de groothandelsmarkten

Centraal-West
Europese markt

Op 8 december 2008 hebben de Energieministers van Duitsland, Frankrijk, Nederland, Luxemburg en België bevestigd dat **de betrokken landen de wil hebben om tot ééngemaakte Centraal-West Europese (CWE) groothandelsmarkt voor gas en elektriciteit te komen**, temeer omdat deze integratie belangrijke macro-economische voordelen (grote liquiditeit, toename van de concurrentie, ...) biedt.

Eén van de prioriteiten in dit integratieproces is de koppeling van de gekoppelde Nederlands-Belgische-Franse elektriciteitsmarkt met Duitsland: een project dat vertraging oploopt. Om de liquiditeit en de marktwerking in de CWE elektriciteitsmarkt te verbeteren is ook nood aan een goed functionerende grensoverschrijdende *intra-day* markt: deze markt biedt marktpartijen de mogelijkheid om grensoverschrijdende transacties af te sluiten die dan nog dezelfde dag kunnen uitgevoerd worden. Zo kunnen elektriciteitsproducenten bijvoorbeeld onvoorziene omstandigheden – zoals de uitval van een belangrijke elektriciteitscentrale – opvangen.

Om de integratie van de regionale Europese gasmarkt mogelijk te maken, zal prioritair aandacht moeten besteed worden aan het verhogen van de transparantie, het uitbreiden van de transportcapaciteit of het verbeteren van de bestaande capaciteit en het stimuleren van investeringen.

FEBEG is van oordeel dat - mits de juiste prioriteiten worden gesteld – de koppeling met de Duitse elektriciteitsmarkt kan gerealiseerd worden vóór maart 2010: een verdere optimalisatie door toepassing van een meer gesofisticeerde (flow based) toewijzingsmethode kan in een latere fase

- ✓ Macro-economische voordelen
- ✓ Snelle koppeling elektriciteitsmarkt mogelijk
- ✓ Harmonisatie van de marktregels

gebeuren. FEBEG pleit ook voor geharmoniseerde marktregels in de CWE-markt en voor één enkel geïntegreerd handelsplatform voor de *intra-day* handel.

- ✓ Geïntegreerd handelsplatform voor *intra-day* handel

Reservecapaciteit en *balancing*

Centraal-West
Europese markt

Op 4 november 2006 zette een incident met een hoogspanningslijn in Duitsland grote delen van Europa zonder stroom. Dit illustreert meteen hoe belangrijk het is om over voldoende grote reserves aan vermogen voor elektriciteitsproductie en voldoende mogelijkheden voor *balancing* om het transportnetwerk in evenwicht te houden, te beschikken.

Het groeiende aandeel van **elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen zal het belang van de reservecapaciteit en *balancing* nog doen toenemen**. De geplande uitbreiding van het *off shore* windmolenpark in de Noordzee tot 2.000 MW, zal de behoefte aan reservecapaciteit gevoelig verhogen.

FEBEG is er dan ook van overtuigd dat er - om de problematiek van de reservecapaciteit op een geïntegreerde wijze aan te pakken - nood is aan harmonisatie (contracten van transmissienetbeheerders voor reservevermogen, mechanismen voor *balancing*, ...) en aan grotere samenwerking tussen de transmissienetbeheerders op het niveau van de CWE-energiemarkt. Ook de samensmelting van het controlegebied – zodat het de reserve- en *balancing*capaciteit wordt gedeeld - tussen twee of meer transmissienetbeheerders zou een oplossing kunnen bieden: zo zouden België en Nederland bijvoorbeeld gedurende bijna 8.000 uren per jaar één controlegebied kunnen vormen.

- ✓ Harmonisatie
- ✓ Samenwerking tussen transmissienetbeheerders
- ✓ Uitbreiding controlegebied

Investerings in transportinfrastructuur

Centraal-West
Europese markt

Het versterken van de transportinfrastructuur – zowel voor aardgas als voor elektriciteit – is **noodzakelijk om enerzijds de bevoorradingszekerheid veilig te stellen en om anderzijds de liquiditeit en de concurrentie op de elektriciteits- en gasmarkt te bevorderen**. Het versterken van de transportinfrastructuur omvat zowel het uitbreiden van de capaciteit als het efficiënter gebruiken van bestaande capaciteit. Ook het integreren van de geplande *off shore*-windmolenparken op het transmissienetwerk houdt een grote uitdaging in.

Investerings in grensoverschrijdende transportinfrastructuur liggen echter niet voor de hand: het wettelijk kader verschilt van land tot land; vergunningsprocedures zijn lang en onzeker; het kader voor grensoverschrijdende samenwerking tussen transportnetbeheerders is ontoereikend; transportnetbeheerders investeren vaak in functie van interne – nationale – behoeften, temeer daar incentives ontbreken om te investeren in grensoverschrijdende projecten die vanuit Europees oogpunt aangewezen zijn, maar slechts een beperkte meerwaarde bieden voor de nationale economie; ...

FEBEG pleit daarom voor de coördinatie van grote infrastructuurprojecten op Europees niveau – of tenminste op het niveau van de CWE-markt – rekening houdend met de op langere termijn verwachte evoluties – van

bijvoorbeeld exportland naar importland, of omgekeerd, van bijvoorbeeld hernieuwbare energie, ... - in de betrokken landen, voor een versterkte en structurele samenwerking tussen transportnetbeheerders en voor het invoeren van een systeem van *incentives* voor investeringen in grensoverschrijdende transportcapaciteit.

- ✓ Supranationale coördinatie
- ✓ Samenwerking tussen transportnetbeheerders
- ✓ Creëren van *incentives*

Beleid ten opzichte van gasproducenten

Centraal-West
Europese markt

Verwacht wordt dat het aardgasverbruik in Europa met 2 % per jaar zal toenemen tot 2020, terwijl de eigen Europese aardgasvelden stilaan uitgeput raken. De uitstap uit kernenergie en de klimaatdoelstellingen zullen in bepaalde landen – waaronder ook België – de vraag naar aardgas nog doen toenemen. Dit betekent dat **Europa in toenemende mate afhankelijk zal worden van de invoer uit gasproducerende landen**.

Een verslechtering van de geopolitieke toestand, de wereldcompetitie naar bevoorradingsbronnen en het ontbreken van een Europese externe energiepolitiek maken het niet evident de bevoorradingszekerheid voor aardgas te behouden en veilig te stellen.

FEBEG stelt daarom voor om de banden met de gasproducenten aan te halen en dit door samen te werken en zo snel mogelijk werk te maken van een sterk Europees extern energiebeleid zodat de lidstaten met één stem spreken en het belang van Europa gaat primeren op dat van de individuele lidstaten.

- ✓ Samenwerking met gasproducenten
- ✓ Sterk Europees extern energiebeleid

Aangepaste en efficiënte regelgeving

Centraal-West
Europese markt

Harmonisatie is een noodzakelijke voorwaarde voor een verdere integratie van de CWE-markt, en op termijn de éénmaking van de Europese elektriciteits- en gasmarkt.

Het spreekt voor zich dat de **harmonisatie van wetgeving, reglementen, procedures en contracten grensoverschrijdende transacties vergemakkelijkt**. Hetzelfde geldt voor de harmonisatie van de regels voor transparantie van en toezicht op de elektriciteits- en gasmarkt.

Volgens FEBEG is een efficiënte samenwerking tussen de overheden, regulatoren en transmissienetbeheerders van de lidstaten die deel uitmaken van dezelfde regionale markt, noodzakelijk om deze harmonisatie te bewerkstelligen en zo het proces van de integratie van de elektriciteits- en gasmarkt te bevorderen.

Bovendien is een actieve betrokkenheid van het Europese niveau (Commissie en Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER) aangewezen om te waken over het globaal Europees belang en om de diverse regionale initiatieven te laten convergeren naar een volledig geïntegreerde Europese energiemarkt.

- ✓ Nood aan harmonisatie
- ✓ Efficiënte samenwerking
- ✓ Betrokkenheid van het Europese niveau

Energy tax package

Energiebelastingen

De Europese Commissie plant een grondige herziening van de *Energy Tax Directive* (ETD), waarbij de minimumbelastingniveaus voor de diverse energieproducten zouden aangepast worden. Nieuw is dat ook een CO₂-

gerelateerde belastingcomponent zou ingevoerd worden voor fossiele brandstoffen.

FEBEG ondersteunt de uitgangspunten voor deze aanpassing : (i) **het uitbouwen van een consistent belastingsysteem dat leidt tot een level playing field voor de energieconsumenten**; (ii) het moduleren van de belasting in functie van de energie-inhoud van de energievectoren en de kosten van de gerelateerde CO₂-emissies en (iii) het voorkomen van overlap met het *Emission Trading Scheme* (ETS).

FEBEG is van oordeel dat dubbele taxatie dient vermeden te worden: niet alleen mag er geen overlap zijn met het ETS, maar daarnaast moet ook de vrijstelling voor het gebruik van brandstoffen voor elektriciteitsproductie behouden blijven. Om marktverstoring te vermijden, dient de hoogte van het tarief voor de CO₂-component zorgvuldig afgestemd te worden op de prijs van CO₂ onder het ETS. De lage prijselasticiteit van energieproducten heeft tot gevolg dat de belasting weinig impact zal hebben op de emissies, maar wel (hoge) inkomsten zal genereren. Om die reden dringt FEBEG aan op het gebruik van die inkomsten voor het behalen van de klimaatdoelstellingen (investeringen in energie-infrastructuur, stimuleren hernieuwbare energie, ontwikkeling van afvang en opslag van CO₂, ...).

- ✓ Geen dubbele taxatie
- ✓ Hoogte tarief CO₂-component
- ✓ Besteding inkomsten

Aspiravi
Vaarnewijkstraat 17
8530 Harelbeke
www.aspiravi.be

Distrigas
Nijverheidsstraat 10
1040 Brussel
www.distrigas.be

E.ON Belgium
Kunstlaan 40
1040 Brussels
www.eon-benelux.com

EDF Belgium
Bischoffsheimnlaan 11 bus 5
1000 Brussel
www.edfbelgium.be

Electrabel
Regentlaan 8
1000 Brussel
www.electrabel.be

Electrawinds
Plassendale 1, Wetenschapspark 1
8400 Oostende
www.electrawinds.be

Eneco Energie
Zandvoortstraat C47/11
2800 Mechelen
www.eneco.be

Essent
Ring Business Center, Noordersingel 19
2140 Antwerpen
www.essent.be

Gassco Belgium
Haven – Kaai 524, Barlenhuisstraat 1
8380 Zeebrugge
www.gassco.no

GDF SUEZ (Succursale), Global Gas and LNG Branch
Gewijde Boomstraat 46
1050 Brussel
www.gdfsuez.com

Laborelec
Rodestraat 125
1630 Linkebeek
www.laborelec.be

Lampiris
Rue Natalis 2
4020 Liège
www.lampiris.be

Nuon Belgium
Medialaan 34
1800 Vilvoorde
www.nuon.be

SPE
Koningsstraat 55, bus 14
1000 Brussel
www.spe.be

Wingas
Kunstlaan 21
1000 Brussel
www.wingas.de

**Publicatie van de Federatie
van de Belgische Elektri-
citeits- en Gasbedrijven**

FEBEG
Ravensteingalerij 3, bus 9
1000 Brussel
894 510 739 RPR Brussel
Tel: + 32 2 500 85 85
Fax: + 32 2 500 85 86
info@febeg.be
www.febeg.be

**Verantwoordelijke
uitgever: Jan Herremans**